

I-4-188

KOMMANDØR KOFOED-HANSEN

UDENRIGSPOLITIK
OG FORSVAR

VILHELM TRYDES BOGHANDEL · KØBENHAVN

UDENRIGSPOLITIK OG FØRSVAR

EN SAMMENTRÆNGT FREMSTILLING AF
FØRSVARSSAGENS UDVIKLING OG DENS
STILLING I ØJEBLIKKET — MAJ 1909

AF

KOMMANDØR KOFOED-HANSEN

KØBENHAVN
VILHELM TRYDES BOGHANDEL
1909

Forsvarets Bibliotek

J. COMENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

Det er i ikke ringe Grad lykkedes Modstandere af Tanken om at skabe et effektivt Forsvar for Staten at rokke Tilliden til den hjemlige militære Sagkundskab, og man maa desværre indrømme, at Officersstanden ikke kan siges fri for at have en Del af Skylden for dette beklagelige Forhold, navnlig derigennem, at saa mange Officerer ikke har villet erkende deres egen Begrænsning. Det var saaledes kun naturligt, at Tilliden til Standen maatte faa et alvorligt Knæk, og at der fremkom berettiget Protest, dengang man i 80erne vilde hævde enhver Officer, der var villig til at tale efter et af en Agitations-Komité udarbejdet Program, som indsigtfuld Sagkyndig, og de mange Rygter om Uenighed blandt de Forsvarskommissionen tilfornordnede Officerer, som Officersstanden ikke har været de sidste til at udbrede og overdrive, skulde ikke bidrage til at rejse Tilliden igen. Ikke faa har derfor haabet, at det Oplysningsarbejde, som efter den ejendommelige danske Opfattelse af disse Forhold paahviler den militære Sagkundskabs Repræsentanter overfor Folket, vilde blive overflødiggjort ved Forsvarskommissionens Betænkning, eller at Medlemmer af Kommissionen, der, takket være 6 Aars Beskæftigelse med Sagen, vel nu maatte forudsættes at have erhvervet sig

den fornødne Indsigt, havde taget denne Opgave op; ingen af Delene er blevet Tilfældet; Betænkningen kan ikke bringe fuld Forstaaelse til den, der ikke har Adgang til, eller ikke vil ofre Tid paa et mere indgaaende Studium af Kommissionens fortrolige Aktstykker og dens Forhandlinger, og fra Kommissionens Medlemmer har man intet hørt udover forholdsvis kortfattede Udtalelser under Rigsdagsforhandlingerne. Derimod har militære Sagkyndige, og desværre og navnlig ogsaa militære Usagkyndige, paany taget fat i Pressen, i Piecer og paa Møder, men om noget egentligt systematisk Oplysningsarbejde er her saa lidt som tidligere Tale. Det kan jo være meget smukt at se den ene Officer efter den anden, ja selv afskedigede Officerer, der i mange Aar har dyrket Jorden eller drevet Forretning, og som aldrig har gjort Tjeneste udenfor Geledet, staa op og vidne, at de har den rette Tro, men denne nye Agitation kan, ligesaa lidt som Agitationen i 80erne, af hvilken den dog kun er en svag Afglands, virke særligt imponerende, og heller ikke kan den virke særligt oplysende paa Publikum, thi som ved den tidligere Lejlighed drejer alt sig om at imødegaa Forsvarets Modstandere paa kun ét enkelt Punkt, nemlig i Spørgsmaalet om Københavns Sikring mod Landsiden. Regeringens Forslag i saa Henseende fortjener selvfølgelig al mulig Støtte, men det er dog formentlig mindre nødvendigt saa udelukkende at skænke netop denne Side af Sagen Opmærksomhed, thi denne Sikring er jo, hvad faste Værker angaar, tilstede, om end den er højst mangelfuld, og vil der end altid findes et Parti paa Rigsdagen, der vil stemme derfor, saa vil man, saa længe

Folkets Flertal overhovedet er enig om, at Landet skal forsvares, ikke finde en Regering — hvad Farve man end vil give den — der, naar det kommer til Stykket, vil tage Ansvaret for en politisk og militært set saa fornuftstridig Handling, som at nedrive denne Fæstning, og man kan sikkert ogsaa gaa ud fra, at den Udvidelse og Forbedring den trænger til, nok skal komme. Hvad derimod Agitatorerne højst med et beklagende Skuldertræk som Regel forbigaar — Undtagelser findes selvfølgelig — er at Folketinget ved Sagens foreløbige Behandling yderligere har beklippet og forringet de af den ansvarlige Sagkundskab i Forsvarskommissionen fremsatte og allerede af denne saa stærkt reducerede Forslag med Hensyn til Styrke, Organisation og Uddannelse af det levende Værn — Hær og Flaade —. Dette gaar man som Regel let hen over, uagtet de Tilforordnede i Forsvarskommissionen stærkt har betonet, at man i sine Forslag i saa Henseende absolut er gaaet til den lavere Grænse for hvad der maa anses forsvarligt, naar Hær og Flaade skal kunne løse deres Opgaver, eller rettere, naar selve Forsvarskommissionens Forsvarsplan skal kunne gennemføres og Forsvarsmagten blive den Skærm, der kan holde Ilden ude og sikre Landets Neutralitet.

Allerede to Gange er altsaa Saksen anvendt paa den militære Sagkundskabs Forslag, der saavist ikke er opstillede med noget til at slaa af paa, og det siges, at der paa Rigsdagen var Stemning for yderligere Nedsættelser; under disse Forhold vil muligt en kortfattet Fremstilling af Forsvarssagens Udvikling og af Landets militær-politiske Stilling kunne gøre sin Nytte, og bi-

drage til, at en og anden blandt de, der ved den forestaaende Afgørelse holder Danmarks Skæbne i sin Haand, kan ændre sit Syn paa Sagen, mulig ogsaa hjælpe en og anden til at genfinde Venstres gamle Standpunkt i Forsvarssagen, og den efterfølgende Fremstilling, der i Hovedtrækkene gengiver en i Sommeren 1905 i særligt Øjemed nedskrevet Opsats, skal da være et Forsøg i saa Henseende.

Forsvarssagens Udvikling indtil 1901.

I den nærmeste Aarrække efter 1864 var der, i Modsætning til hvad Tilfældet var mellem de to slesvigske Krige, i den langt overvejende Del af Folket, og blandt dets Repræsentanter, Offervillighed og Interesse for Landets Forsvar; herom kan bl. a. Folketingets i 1875 givne Tilbud om de bekendte 30 Millioner Kroner til ekstraordinære Forsvarsforanstaltninger vidne, hvor mærkeligt dette Tilbud end i mange Henseender kunde se ud, og hvor meget der end kunde indvendes mod den foreslaaede Anvendelse af Pengene; alene Regeringen syntes ikke tilbøjelig til at bringe Ofre for Sagen, idet den nægtede at acceptere den Betingelse, hvormed Tilbudet var givet, nemlig Indførelse af en Skat paa Formue og Indtægt, og den Energi, der efter 1864 vaagnede i Befolkningen, og satte sine Mærker paa saa mange Omraader, kom saaledes ikke Landets Forsvar tilgode.

Da nu i Begyndelsen af 80erne Regeringen tog sig for med Kraft at søge en Ordning af Forsvaret gennemført, var Interessen for Sagen vel næppe endnu væsentligt kølnct, men Afkølingen foregik saa meget raskere under Sagens Behandling i den daværende Regerings

Hænder, og den Interesse, Folket hidtil havde vist Landets Forsvar, slog efterhaanden over i sin Modsætning. Regeringens Forslag til Forsvarsvæsenets Ordning var som bekendt byggede paa „Forsvarsplanen af 1879“, der gennem Betragtninger over Forsvarets Chancer : dets forskellige Faser under en tænkt Situation, havner i Københavns permanente Befæstning mod Land- og Søsidens, og Nødvendigheden af i det væsentlige at begrænse Landets Forsvar til Sjællands og sluttelig Hovedstadens Forsvar, idet Planen i Virkeligheden alene tager Sigte paa en enkelt Magt — Tyskland — som den naturlige Fjende. Oppositionen paa Rigsdagen og i Landet viste i sine Angreb paa disse Forslag vel ikke nogen egentlig klar Forstaaelse af Sagen, men man følte, at der var noget galt ved det Grundlag, hvorpaa Forslagene var byggede, Tanken om at opnaa en neutral Stilling for Staten havde allerede dengang været fremme, og det bevingede Ord: „Hvad kan det nytte“ var Svaret paa Forsvarsplanen af 1879.

At, som det er udtrykt, Blikket i den nærmeste Aarrække efter 1864, naar Talen var om Landets Forsvar, alene var rettet mod Syd, var naturligt, men at Tiden og Udviklingen — bl. a. Tysklands voksende Styrke og Forandringen i de politiske Forhold i Europa overhovedet — maatte gøre en mindre ensidig Opfattelse af Landets politiske Stilling nødvendig, turde være givet. Oppositionen havde Forstaaelse heraf, at de Styrende og det politiske Parti, hvorfra de udgik, ikke formaaede at se det, har været ødelæggende for den Sag de kaldte deres „Livssag“. Regeringen og dens Parti var ikke tilbøjelig til at gøre Oppositionen, eller rettere Tidens

Udvikling, nogensomhelst Indrømmelse, man vilde ikke nogen Forandring i den Politik — eller den Opfattelse af Landets politiske Stilling — der laa til Grund for Forsvarsplanen, og var derfor selvfølgelig heller ikke tilbøjelig til nogen Forandring i Planen selv; man var i Regeringen og i Regeringspartiet endnu langt fra den Resignation, som unægteligt krævedes for at arbejde for Tanken om en neutral Stilling for Staten, og foretrak Handlefriheden med de Chancer, denne Politik kunde bringe. Til Belysning af Rigtigheden af det her fremsatte kan henvises til Udenrigsministerens Svar paa en d. 23. Jan. 1885 i Folketinget stillet Forespørgsel, om hvad der var foretaget for at opnaa en neutral Stilling for Staten. Ordlyden af Ministerens Svar (Rigsdagstd. 1885—86, Sp. 334) var, som det udtrykkeligt blev pointeret, vedtaget af den samlede Regering; den Del af Svaret, der har Interesse i denne Forbindelse er følgende: „Men hertil kommer, at det efter det nuværende Ministeriums Formening maa anses for i høj Grad tvivlsomt, hvorvidt Danmark ved en saadan Akt vilde opnaa Fordele, der opvejede Byrderne derved. Thi hvormeget man end vistnok er betænkt paa, at holde sig udenfor de politiske Forviklinger, som i Fremtiden maatte kunne opstaa i Europa, er der dog en stor Forskel mellem i det foreliggende Tilfælde at vælge at forblive neutral, og i Forvejen og for stedse under alle Omstændigheder at opgive sin Handlefrihed med alle de Virkninger, der følge af en saadan Stilling ogsaa udenfor Krigsforhold.“

Striden blev staaende, og man naaede ikke et Skridt frem mod Sagens Løsning eller mod indbyrdes For-

staaelse. For nu at bunde det Uføre, hvori den saakaldte Forsvarssag efterhaanden gled ned, maa man tage i Betænkning, at medens det vel vanskeligt kan forekomme, at en Mand drister sig til at tage aktiv Del i den indre Politik og her tilstræbe en fremskudt Stilling, uden et ret indgaaende Studium af og Kendskab til vor Forfatnings og vort Lands indre-politiske Historie og dets sociale Forhold og Administration, maaske ogsaa til de tilsvarende Forhold i andre Stater, er det ikke ualmindeligt, at ærede Medborgere uden nogensomhelst Forberedelse eller Studium, og uden mindste Forbehold, hævder en bestemt Opfattelse af udenrigske, folkeretlige og militære Emner, som om Kundskaab og Indsigt i disse Forhold var enhver dansk Mand givet i Vuggegave. Denne ret almindelige Tilbøjelighed til Selvovervurdering paa det omhandlede Felt, maatte være en Hindring for at naa til en virkelig Forstaaelse af Sagen, og turde derfor have været den egentlige Grund til, at Oppositionen ikke formaaede at opstille brugelige Modforslag overfor de af Regeringen forelagte Forslag, og at Kritikken over disse af positivt væsentligt kun indeholdt det stadigt stærkere lydende Krav paa Neutralitet og et hertil svarende Forsvar. Kritikken over Regeringens Lovforslag udartede saaledes efterhaanden til en mangeaarig Bekæmpelse af Sagen i sig selv, og det blev efterhaanden ikke Regeringens Forsvarsplan, men Nyttens af en enkelt af de foreslaaede, og tilsidst uden Folkethingets Medvirkning gennemførte Foranstaltninger — Københavns Befæstning — man drog til Felts imod. Med Rette kunde det siges om Forsvarsplanen af 1879, at den var rettet alene mod Tyskland, og

derfor var Udtryk for en Politik, der var farlig for Landet, sagt om Københavns Befæstning helt bortset fra den Plan, hvori den kun er et Led, bliver det selvfølgelig meningsløst, og dog er det disse Slagord — „Fæstningens Landskadelighed“, „Fæstningen en Fare for Landet“ — som vi nu snart i 30 Aar har hørt fremsætte som Hovedargumenter mod Fæstningen.

For dog at gøre noget for Statens Sikkerhed udadtil, fremsatte og vedtog Repræsentationen de bekendte Resolutioner af 1894 og 1896 vedrørende Danmarks Neutralitet, et i og for sig klogt Skridt, naar man kun havde villet tage Konsekventserne af disse Beslutninger, ved at give de nødvendige militære Bevillinger, men da man undlod dette, og tvertimod, ved at afknappe Bevillingerne, nedsatte Værnenes Værdi, blev Rigsdagens „Beslutninger“ kun Slag i Luften, fordi i Politiken den gode Villie er uden Betydning, naar den ikke støttes af de fornødne Magtmidler, in casu et effektivt Forsvar for Neutraliteten.

I 1894 slog saa Højres Regering sig til Ro med at have trodset sin Villie igennem i *Befæstningssagen* ved at tilvejebringe den paa Søfronten højst mangelfulde, paa Landfronten helt ufærdige Befæstning af København, og opgav *Forsvarssagen*, men det regerende Parti opgav ikke dermed Magten, og dets Vedhængen medførte i de følgende Aar indtil Systemskiftet i 1901 fortsatte Nedsættelser i Militær-Budgetterne, Nedsættelser, der efterhaanden har nedbrudt Forsvarets Effektivitet. Men værst af alt, Højres sidste Regeringsaar blev Socialdemokratiets og Forsvarsnihilisternes gyldne Tid, i hvilken det mere end nogensinde lykkedes disse For-

svarets Modstandere, at bringe denne Sag i Miskredit i Folket, og i vide Kredse at rejse et meningsløst Had til alt og alle, der stod i Forbindelse med Sagen. Naar man betænker, at Højrepartiet til det sidste har villet hævde Forsvarssagen som sin Livssag, og forøvrigt har Forstaaelsen af, at vort Fædrelands Sikkerhed med Nødvendighed fordrer en af et stærkt Forsvar baaret, virkelig neutral Politik, kan man vanskeligt forstaa, at dets Vedhængen ved Magten kunde forenes med dets Patriotisme, hvorom forøvrigt ingen tvivler. Venstre saalidt som Højre kan siges fri for Ansvar for den Stemning mod Forsvaret, som den lange Strid med den Karakter, den efterhaanden antog, har fremkaldt i vide Kredse af Befolkningen, og for at de yderligtgaaende Partier — de Radikale og Socialdemokraterne — i Bekæmpelsen af ethvert til Forsvarets Bedste sigtende Forslag — i Bekæmpelsen af hvad de behager at kalde „Militarismen“ kan se deres bedste Vaaben i deres Bestræbelser for at komme til Magten.

Under disse Forhold foregik altsaa i 1901 Systemskiftet, Forsvarssagen skulde nu undrages de indrepolitiske Stridigheder, ved at henvises til objektiv Overvejelse i Forsvarskommissionen, ved hvis Nedsættelse i 1902 en af Venstrepartiets gamle Fordringer blev fyldestgjort.

Forsvarssagen i Forsvarskommissionen af 1902.

Paa Grund af den overordentligt vidtgaende Hemmeligholdelsespligt, der til Skade for Sagen er paalagt alle Vedkommende overfor Forhandlingerne i Kommissionen, er dette et meget vanskeligt Emne at behandle; det vil derfor være rigtigt at holde sig til, hvad der direkte eller indirekte kan udledes af Betænkningen, og til hvad selv Kommissionens Medlemmer ikke betænker sig paa at omtale. —

Om selve Forhandlingerne paa Forsvarskommissionens Møder foreligger der Intet, der er tilgængeligt for Offentligheden, og der kunde maaske derfor være Anledning til her at indskyde en Advarsel mod at tage alt, hvad der fortælles om de militære Tilforordnede i Forsvarskommissionen, og om deres Forhold indbyrdes og til Sagen, for gode Varer. Hvad der i saa Henseende berettes, maa være bygget paa Indiskretioner, thi Betænkningen kan selvfølgelig ikke bringe fyldestgørende Oplysning herom, og det, der berettes, vidner om, hvad Rygter og Indiskretioner med en god Villie kan blæses op til. Forfatteren af denne Fremstilling har

staaet Begivenhederne og Personerne nær, har selv for en Tid været Kommissionen tilforordnet, og har derfor været velkendt med Forholdene i Kommissionen, og ved at vurdere den Sladder, der har givet Anledning til de mest hensynsløse Angreb og Sigtelser mod Marinens Tilforordnede, som, man være enig eller uenig med dem, man finde deres Indlæg godt eller slet, ingen har Ret til, og ingen har Grund til, at tvivle om, har talt og skrevet under fuld Følelse af deres Ansvar, og efter deres Overbevisning.

Den dybe Forskel i Opfattelsen af Statens udenrigs-politiske Stilling, der, som foran paapeget, lige fra Forsvarssagens første Dage har raadet paa og udenfor Rigsdagen, har ogsaa gjort sig gældende i Kommissionen, og har præget dens første Forhandlinger. En nærmere Omtale af disse Forhandlinger er altsaa udelukket, og man maa indskrænke sig til at referere den Opfattelse af den danske Stats militær-politiske Stilling, der til Slut forsaavidt blev den raadende hos saavel Kommissionens Flertal som hos dens største Mindretal, som de Motiver, hvormed disse Grupper i Betænkningen ledsager deres Forslag, er udarbejdede paa Grundlag af, eller dog helt igennem er prægede af, denne Opfattelse. Det samme gælder de af de militære Tilforordnede i Forbindelse med henholdsvis Generalstaben og Marineministerens Stab udarbejdede Forslag til Organisationslove m. m. for Hær og Flaade.

Den danske Stats militærpolitiske Stilling.

I saagodtsom alle de Krige, Danmark har ført, har Kampens Genstand, direkte eller indirekte, været den samme: „Herredømmet i Østersøen“, selv i 1864 var for Tyskland Hertugdømmernes Erobring kun det foreløbige, men Herredømmet i Østersøen det endelige, det videre Maal. Ingen tvivler om, at Danmark saavidt har resigneret, at det for alle Tider har opgivet Tanken om selv et nok saa begrænset Herredømme paa det frie Hav, og dog er det dette Magtspørgsmaal, der stadigt truer den danske Sikkerhed, et Forhold, som i det efterfølgende skal betragtes nærmere.

Spørgsmaalet om Østersøens Lukning var, foranlediget ved det spændte Forhold mellem England og Tyskland, for et Par Aar siden Genstand for en vidtløftig Diskussion i Pressen i de interesserede Lande, og Sagen vakte et betydeligt Røre her i Landet, om det end nok kan siges, at den Iver, hvormed en Del af den danske Presse tog Del i Debatten, væsentlig skyldtes Svaghed for det Sensationelle. At Tyskland skulde tilsigte en Afspærring i den Forstand, som Bladene fab-

lede om, er selvfølgelig ganske udelukket, og urimelig var Paastanden, at det maatte være Danmark, der ejer Nøglen til Østersøen, der skulde iværksætte Lukningen. Et andet er, at Tyskland vil eje Herredømmet i Østersøen og Evnen til at spærre dette Indhav under en Krig, men man ved i tyske ledende Kredse bedre Besked, og forstaar, at ligesom hverken Snævringen Bosphorus eller Forterne ved Dardanellerne, men Englands overlegne Flaade er Bommen for og Nøglen til Sortehavet, saaledes vil ikke nok saa stærke Spærreforter ved Sund og Bælter, men kun en kraftig tysk Flaade efter Behag kunne lukke og aabne Døren til Østersøen. Man er paa mange Omraader tilbøjelig til at overvurdere den engelske Sømagts Rækkevidde; det er saaledes en almindelig Tro, at England altid vil have det i sin Haand, at sætte Bom for Japans Magt i Østasien, men det skal i givet Tilfælde vise sig, at Japan ikke vil betænke sig paa, at byde England Spidsen, vel vidende, at England, af Hensyn til sin egen Sikkerhed, kun vil være i Stand til at anvende en Del af sin Flaade i asiatiske Farvande; kun en Koalition, men, muligt de forenede Stater undtaget, ikke nogen enkelt Magt, vil fremtidigt kunne gøre sig gældende overfor Japan i det yderste Østen. Analoge Forhold gør sig gældende for Østersøens Vedkommende; det er en ret almindelig Antagelse her i Landet, at den rettidige Tilstedekomst af en engelsk Flaade i de danske Farvande vil sikre os mod et Angreb fra Tysklands Side. For det første er det nu vanskeligt at se, hvorledes en engelsk Flaade skulde kunne modvirke en Besættelse af i hvert Fald Jylland og Fyn, dernæst kan en engelsk Flaade maaske nok

siges at have Vejen til Sundet saa temmelig fri, men den vilde ikke kunne trænge gennem Bæltet før efter en heldig Kamp med den tyske Hovedstyrke, der, i Tilfælde af en engelsk Aktion indenfor Skagen, maa antages at være posteret i Kattegats sydvestlige Del (Samsø Bælt), og endelig er det en ganske fejlagtig Anskuelse, at England, saavel de lokale Forhold som Styrkeforholdene tagne i Betragtning, er Tyskland saa absolut overlegen i Kampen om Østersøen. Kæmpe med England om Herredømmet paa Havet i Almindelighed, kan Tyskland maaske endnu ikke, og vil i hvert Fald helst vente dermed, til dets Flaade er yderligere forøget; at den Kamp vil komme, tvivler man dog ikke om i de paagældende Lande selv, men i Kampen om Herredømmet i Østersøen, har Tyskland allerede gode Kort paa Haanden, da England, bl. a. af Hensyn til Nord-Østersøkanalen, altid kun vil kunne bringe den mindre Halvdel af sin Sømagt indenfor Skagen.

Den store Betydning, som det danske Territorium vil faa i den her omhandlede Konflikt, er omtalt i Forsvarskommissionens Betænkning; den skyldes kort udtrykt, at vort Territorium omslutter Forbindelsesvejene mellem Nordsøen og Østersøen, saa at selv et kun midlertidigt Herredømme over Landets Kyster og indre Farvande vil være af væsentlig Betydning for de krigsførende Magter. Den relative Betydning af de 3 Stræder, Store Bælt, Lille Bælt og Sundet, har saa ofte været udviklet, bl. a. i Forsvarskommissionens Betænkning, at der her kun er Anledning til at fremhæve, at Store Bælt paa Grund af sin større Dybde er den egent-

lige Adgang til Østersøen for Kampflaader, medens Sundet kun er passabelt for en Flaades mindre Skibe og at Lille Bælt, som Forholdene er, kun har Betydning for Tyskland.

Saa vel i Piecer som i Pressen er der oftere henvist til, at krigsførende Flaader i tidligere Tider — i Krimkrigen og under den fransk-tyske Krig 1870–71 — har færdedes i Østersøen, uden at Danmark har været udsat for Neutralitetskrænkelser af Betydning, eller i det Hele har følt større Ulemper af Krigen, og man har heraf villet slutte, at Forholdene sandsynligvis vil forme sig paa samme Maade i den Krig der truer, naar kun Danmark, som ved de tidligere Lejligheder, vil forholde sig roligt, „ligge todt“, som det er udtrykt. Denne Slutning er ret bestikkende for en overfladisk Betragtning, men desværre af to Grunde ganske falsk. For det første var der hverken under Krimkrigen eller i 1870–71 Tale om egentlig Søkrig, fordi i begge Tilfælde den ene krigsførende Part ikke ejede nogen Flaade, der var stærk nok til at vise sig paa Søen, medens der i den ventede Krig vil staa to kampkraftige Flaader overfor hinanden, og Krigens Udfald vil blive afgjort paa Søen. For det andet har Søkrigsmateriellets Udvikling i Perioden efter den fransk-tyske Krig medført, at de Betingelser, hvorunder en Kampflaade virker, er helt forandrede, og at de Krav til Resourcer, som den maa se fyldestgjorte, for at den kan optræde paa Krigsskuepladsen, siden da er mangedoblede.

Hvad der kendetegner Søkrigsmateriellets Udvikling i den nyere Tid er, at Vaabnenes Virkning og Krigsfar-

tøjernes Hurtighed og Bevægelsesevne er næsten uberegneligt forøgede. Medens i tidligere Tid den sejrriige eller absolut overlegne Kampflaade beherskede Søen overalt hvor den viste sig, og ikke behøvede at frygte noget Angreb før Modstanderens Hovedflaade igen var i Stand til at tage Kampen op, saa har Tekniken i vor Tid givet den underlegne Vaaben i Hænde, der vil fordrø en aldrig svigtende Vagsomhed fra selv den stærkestes Side, thi den undersøiske Mine, Undervandsbaaden og Torpedobaaden, i hvilke endog det moderne store Slagskib har Modstandere, der under givne Forhold kan gaa af med Sejren, vil tvinge en angribende Flaade, eller en Flaade, som har indespærret sin Modstander i en befæstet Havn, og blokerer ham i denne, til Forholdsregler og Sikringsforanstaltninger, som i tidligere Tider var ukendte og unødvendige. Endelig maa det fremhæves, at medens Sejlflaadeskibet i det væsentlige kunde leve Maaneder paa egne Resourcer, er en moderne Kampflaade ganske afhængig af sine Forbindelser med en velforsynet Havn — dens Basis. Dette Hovedstøttepunkt for Angrebet eller Blokaden maa *højest* være fjernet henimod 200 Kvartmil fra den angrebne Kyst eller blokerede Havn, det maa indeholde, eller uhindret kunne tilføres, de til Flaadens Kampberedskab nødvendige Forsyninger — Kul, Ammunition m. m. — det maa tilbyde Betingelserne for Udførelsen af foreløbige Reparationer — om muligt Dokker, Værksteder m. m. — og endelig maa det være saaledes beliggende, at det nogenlunde let kan bevogtes. Flaadens Hovedstyrke maa om Natten og i

usigtbart Vejr tage Station i en saadan Afstand fra Angrebs-Objektet, at den ved sine Krydsere og lettere Fartøjer, der i talrige Grupper maa skydes frem lige til Grænsen for det fjendtlige Kystskyts Rækkevidde, saa vidt muligt er sikret mod overraskende Angreb. Endelig maa der, hvis Blokadelinien har stor Udstrækning, og Hovedstøttepunktet er betydeligt fjernet fra den Position, Kampflaaden af Forholdene er henvist til, skaffes mindre Støttepunkter for Forpostmateriellets lettere Fartøjer, hvor disse kan fylde Kul, skaffe Besætningerne Hvile og om muligt foretage Smaa-Reparationer og Eftersyn. Kan en krigsførende Flaade paa Grund af Krigsskuepladsens Beliggenhed ikke direkte basere sig paa Hjemlandet, maa den, for overhovedet at kunne gennemføre sin Aktion, skaffe sig Tilhold som her i Hovedtrækkene angivet, enten paa sin Fjendes Omraade eller paa neutralt Territorium; om det neutralt Territorium vil blive foretrukket, vil bl. a. afhænge af Styrken af den væbnede Modstand, den paagældende neutralt Stat kan og vil yde mod Overgreb.

Udviklingen har selvfølgelig ogsaa paa anden Maade forandret Reglerne for Krigsførelsen, men hvad her i Korthed er udviklet vil være tilstrækkeligt til at vise Modsætningen mellem Forholdene nu og i den Tid, da den sejrriige og den stærkeste, uhindret og i Tryghed, kunde færdes paa Søen lige til Grænsen for Kystbatteriernes korte Rækkevidde udenfor den Havn, hvor hans Modstander laa indestængt.

Disse mere almindelige Betragtninger vil enhver kunne følge, og derefter forstaa, at en kommende Krig

vil have en langt mere skæbnesvanger Betydning for de ved Østersøen liggende mindre, neutrale Stater, og da navnlig for Danmark, og at den vil stille langt større og langt videregaaende Krav til dem end de to Krige i forrige Aarhundrede; ligeledes vil enhver heraf forstaa, at det navnlig vil være Magter, der udefra vil foretage en Aktion i Østersøen, der, til Støtte for deres Operationer, vil have Brug for dansk Territorium og danske Hjælpekilder. Derimod vilde det være ønskeligt, i en Piece, der er beregnet paa Lægmanden, at udvikle den strategiske Undersøgelse over Krigens sandsynlige Forløb, der er nødvendig for at komme til fuld Klarhed over de forskellige Spørgsmaal, der fremstiller sig, saaledes Spørgsmaalet om hvilke Dele af det danske Land- og Søterritorium, der særligt vil faa Betydning for de krigsførende, om hvorledes disse maa stille sig overfor Danmarks Ønske om og Bestræbelser for at opretholde Neutraliteten, og om hvilken Kraftudfoldelse, der vil være nødvendig fra vor Side. Den militære Sagkyndige maa her gøre Regning paa, at man ikke vil nægte ham den Tillid, som man paa andre Omraader er villig til, og er tvunget til, at vise dem, der har ofret Aars Arbejde paa at erhverve den specielle Indsigt i deres Fag. Man maa da her indskrænke sig til at angive de Slutninger, som en saadan indgaaende Undersøgelse og Overvejelse direkte vil føre til.

Ligesom vi hidtil i den mere almindelige Betragtning af Emnet har holdt os til de aktuelle Forhold, Modsætningsforholdet mellem England og Tyskland, saaledes er ogsaa de i det efterfølgende anførte Slutninger Resultat

tatet af en Overvejelse af det sandsynlige Forløb eller den sandsynlige Udvikling af den Krig, hvorom alle taler; Krigen mellem disse to Magter, foretaget under Afvejelse af Styrkeforholdene og under Hensyn til de Muligheder, som den nuværende Gruppering af Magterne indleder for andre Staters Deltagelse i Krigen.

Man vil da af en saadan Undersøgelse lære, at England i en Krig, hvor det staaar alene overfor Tyskland, først efter en heldig Hovedkamp i Nordsøen vil kunne opnaa den Overlegenhed, der tillader det at dele sin Styrke, i den Hensigt at foretage en Aktion i Østersøen. *Tyskland vil derfor under Krigens første Afsnit bevare Herredømmet i Østersøen og i Stræderne.*

Er England allieret med Frankrig eller med To-Forbundet, vil Aktionen mod Østersøen kunne paabegyndes forinden en saadan Kamp har fundet Sted, dog ikke før Bevogtningen af Elbbugten er etableret, og det kan altsaa heller ikke da forventes, at de Allierede i Tide kan afværge en eventuel tysk Aktion mod Danmark.

Man vil videre se, at *det danske Territoriums strategiske Betydning ligger deri, at dets Besiddelse — efter Omstændighederne i større eller mindre Udstrækning — for England (Vestmagterne) er Betingelsen for Gennemførelsen af en større Aktion mod Tyskland i Østersøen.*

For Tyskland er de Interesser, der knytter sig til det danske Territorium, omvendt væsentligt betingede af dets Betydning for Vestmagterne, hvilket medfører, at Tyskland maa vide sig sikret imod, at danske Landsdele kan falde i Hænderne paa dets Modstandere, og

derfor, saafremt den danske Stats Neutralitet er upaalidelig, eller den ikke selv er i Stand til at føre et effektivt Forsvar for sit Territorium, udover et svagt Forsvar af den for Tiden saavel mod Søside, som mod Landsiden utilstrækkeligt sikrede Hovedstad, maa træffe Foranstaltninger til efterhaanden at kunne besætte disse Landsdele i Tide. Det skal her bemærkes, at Besiddelsen af København, de nuværende Dybdeforhold i Sundet forudsat, først da har større Betydning for England (Vestmagterne), naar det tillige har opnaaet, eller kan opnaa, Herredømmet over den sjællandske Øgruppe.

Endelig vil det af en Undersøgelse fremgaa, at saafremt Danmark indskrænker sit Forsvar til en Sikring af Hovedstaden, og iøvrigt i det væsentlige blotter sit Territorium for Forsvar, vil dets Neutralitet ubetinget blive krænket af begge de krigsførende Parter, og Landet blive inddraget i Krigen, efter Omstændighederne paa den ene eller den anden Side, idet Tyskland vil se sig fristet til at besætte om muligt hele Landet med eller uden København, og i hvert Fald Fyn, Langeland og en Del af Jylland, medens England (Vestmagterne), med det Maal at bringe Krigen til hurtig Afslutning, og altsaa for at opnaa Betingelserne for en Aktion i Østersøen, i hvert Fald maa søge at sikre sig den sjællandske Øgruppe med flere mindre Punkter, hvis Tyskland har undladt, at sikre sig dem i Tide.

Hvad her er anført, kan resumeres i følgende 3 Punkter, der er Hovedsagen, nemlig 1) *at Danmarks Neutralitet ikke er forligelig med Englands Interesser, saa at Forsøg paa Overgreb fra denne Side kun vil ude-*

blive, naar de har ringe Udsigt til at kunne gennemføres, 2) *at vor Neutralitet kun betingelsesvis er forenelig med Tysklands Interesser*, nemlig naar den kan anses absolut paalidelig, og naar den danske Stat vil opstille et Forsvar, der i første Linie effektivt kan imødegaa Overgreb fra anden Side, og 3) at Danmark ved Forholdenes Udvikling saa vidt er inddraget under Tysklands direkte Magtomraade, at end ikke Verdens stærkeste Sømagt — England — under den første Face af en Krig med Tyskland vilde være i Stand til at gøre sine Interesser gældende paa dansk Territorium. *Danmark ligger altsaa indenfor Tysklands og udenfor Englands direkte Magtomraade.*

De her fremhævede 3 Punkter angiver tilstrækkeligt klart Danmarks militær-politiske Stilling, denne angiver atter de Opgaver Staten maa sætte som Maal for sin Politik for at bevare den Udsigt, der kan være til at undgaa at blive inddraget i fremtidige Krige — oprettholde Neutraliteten — og for overhovedet at sikre sin Tilværelse; Udenrigspolitikens Maal er igen bestemmende for Ordningen og Styrken af Statens Forsvarsmagt, og Rigtigheden, eller Urigtigheden af de divergerende Opfattelser i Spørgsmaalet om, hvorledes Landets Forsvar bør ordnes, maa derfor bedømmes i Belysning af dets saaledes givne militær-politiske Situation.

Vi vil da se noget nærmere paa disse divergerende Opfattelser, der kan henføres til tre Hovedgrupper, af hvilke den ene er den, der i Almindelighed benævnes den forsvarsnihilistiske, medens de to sidste Standpunkter er de, der har sat Skel i Befolkningen i de sidste 3 Decennier; de er omtalte foran, og omfatter altsaa hen-

holdsvis Tilhængerne af en Forsvarsplan nærmest i Overensstemmelse med Planen af 1879, og Tilhængerne af en Ordning af Forsvaret, der i ét og alt sætter Staten i Stand til at fyldestgøre en neutral Stats folkeretlige Forpligtelser.

Vi har altsaa først den Opfattelse, der anser det rigtigt at nedlægge de eksisterende Befæstningsanlæg og indskrænke Landets Militærmagt til en Grænse- og Politivagt, der ikke har nogen egentlig militær Opgave, og derfor kan være af forholdsvis ringe Styrke og vil være forholdsvis lidet kostbar.

Der er her jo kun uegentlig Tale om en Ordning af Landets Forsvar, rettere om en Opgivelse af Forsvaret, en delvis Afvæbning; Tanken herom er for en Del af dens Tilhængeres Vedkommende fremkaldt ved Betragtning af Landets vanskelige politiske Stilling, hos enkelte er den Udtryk for Mangel paa Evne til at vurdere Betydningen for et Folk af Bevarelsen af dets Nationalitet og Selvstændighed, men for de fleste af dens Tilhængeres Vedkommende har Tanken sit Udspring i en Optimisme, der skyldes enten Overvurdering af en Neutralitets-Erklærings Betydning eller den Theori om Umuligheden af fremtidige Krige, der er opstillet af en Del af Fredssagens Venner, en Optimisme, som kun kan trives i Forening med Ukendskab til Folkerettens mest elementære Grundsætninger og Mangel paa Forstaaelse af, hvad Historien kan lære, og af hvad der rører sig i Nutiden; vi skal da nærmere se paa, hvad denne Fremgangsmaade vil føre til.

Den bestaaende Ordning af Staternes indbyrdes Forhold og Omraade maa, ligesom Retsforholdet mel-

lem Individierne, hvile paa et Magtgrundlag, naar den skal være af Varighed. En rolig Udvikling af Relationerne mellem Staterne i det europæiske Statsamfund, et roligt Forløb af Interesse-Modsætningernes Brydning og Afvikling, med andre Ord Fredens Bevarelse indenfor de civiliserede Staters Samfund, er i første Linie betinget af, at der idet væsentlige er Ligevægt i Styrke mellem de Grupper af Stater, i hvilke modstridende Statsinteresser har delt Samfundet. Gør en Stats særlige Interesser det ønskeligt for den, at fremkalde en Omvæltning, gaar dens første Bestræbelse ud paa at isolere sin Modstander, samtidig med, at den søger at fæstne og om muligt udvide sine egne Alliancer; lykkes det saaledes at forrykke Ligevægten, er Magtgrundlaget for den bestaaende Ordning skaffet tilside, og Betingelsen for en Omvæltning — for en Krig — til Stede, og Spørgsmaalet Krig eller Fred afhænger da mest af Tilfældigheder.

Ubetinget Uafhængighed inden for Samfundet af Stater opnaar altsaa end ikke en Stormagt; Tilknytning til, eller Støtte — direkte eller indirekte — af andre Stater er en af Betingelserne for at den kan bevare sin Magt.

Denne relative Afhængighed af andre Stater gør sig i endnu højere Grad gældende for de mindre Staters Vedkommende. At en Smaastat isoleres eller isolerer sig selv vil selvfølgelig ikke have saa vidtrækkende Følger, at Verdensfreden bringes i Fare derved, men i de store periodiske Opgør mellem Staterne vil den lille Stats Sikkerhed i langt højere Grad, end det gælder for Stormagterne, være afhængig af dens Forhold til de

omgivende Stater, og har den isoleret sig, det vil sige, at den har ordnet sine Forhold i direkte Modstrid med nogle og uden Hensyn til de øvrige Staters Interesser, da har den paa Forhaand selv givet Afkald paa ethvert Hensyn, og kan i givet Tilfælde ikke vente Hensyn tagen fra nogen Side, thi den er ved sin Handlemaade blevet en Fare for enkelte og uden Betydning for de øvrige Stater i det Samfund, som den har sat sig selv udenfor.

Dog er det ikke alene i kritiske Tider, at den mindre Stat, der har ordnet sine Forhold énsidigt efter egne øjeblikkelige Interesser, vil føle Følgerne af sin Isolation. Den relative Afhængighed af andre Stater vil naturligt gøre sig særligt gældende i Forholdet til den Stormagt, indenfor hvis direkte Magtomraade, den nærmest ligger, og som maa være den Stat, der er mest interesseret i den Maade, hvorpaa vedkommende Smaastat ordner sine Anliggender; kan den heri se en Fare for sin egen Sikkerhed, vil den paa mange Maader kunne øve et Tryk for at fremkalde en Forandring, der kan garantere, at den relative Selvstændighed, Smaastaten nyder, ikke i givet Tilfælde kan blive farlig. Magtens Tryk — økonomisk, i Form af Vanskeligheder ved Grænsen etc. — skal minde den mindre Stat om de Forpligtelser, Naboforholdet formenes at maatte paalægge, og hvis Opfyldelse er vedkommende Stormagts Pris for ikke under de store Opgør at ville forsøge at tilintetgøre ogsaa den mindre Stats relative Selvstændighed, dens Ret til at leve sit eget Liv. Synes der maaske hos den mindre Stat at gøre sig en Svingning gældende henimod Forstaaelse af dens Forpligtelser, lettes Trykket noget, eller det stilles i Udsigt, at det vil

blive fjernet, men det tages ikke bort, i en eller anden Form vil det vedblive, indtil Prisen derfor er betalt.

Hvad her er sagt i Almindelighed kan i et og alt overføres paa Danmarks Forhold. Statens Sikkerhed og dens Bestræbelser for at holde sig udenfor Konflikter fordrer til en vis Grad Støtte af andre Magter, men det opnaas ikke uden Ofre eller uden Gensidighed. Man kan med Sikkerhed regne paa, at hvis Danmark praktisk talt har afvæbnet — hvorved det bliver en Fare for sine Omgivelser — vil Landet under det foran omhandlede Krigstilfælde uvægerligt blive inddraget i Kri- gen, og blive besat af de krigsførende Parter, og da naturligt af den Storstat indenfor hvis direkte Magt- omraade den danske Stat ligger. Gaar man foreløbig ud fra, at Valget er frit, og begge Veje aabne, maa man

enten, gøre Front mod den overmægtige Nabo, og skabe et Forsvar, der udelukkende er rettet mod ham, og som indlader Mulighed for andre Magters Støtte og Hjælp,

eller yde den Garanti, forberede sig paa, at opfylde de folkeretlige Forpligtelser, der paahviler den neutrale Stat, og altsaa skabe en Krigsmagt, der sætter Staten i Stand til at optage et virkeligt, et effektivt, Forsvar af dens Territorium. Indskrænkes, eller rettere nedlægges Landets Forsvar, saaledes som Tilhængerne af den heromhandlede Opfattelse vil det, vil Landet, under en Krig i hvilken Herredømmet i Østersøen staar paa Spil, blive besat fra Skagen til Gedser af Tyskland, og altsaa uundgaeligt blive inddraget i Krigen paa en Maade, der vil virke ganske ødelæggende for Staten ikke alene øjeblikkeligt, men for dens Tilværelse i det

hele, thi den har frasagt sig den militære Opgave, der efter alle folkeretlige Regler maa paahvile enhver Stat, og er derved blevet en Fare for sin nærmeste Nabo, der har maattet koste Blod og Penge paa det Forsvar, den ikke selv har villet præstere; den har end ikke gjort Forsøg paa at sikre sig Støtte af den anden krigsførende Part, altsaa fra Vestmagternes Side, ved den endelige Fredslutning paa den Maade det mulig kunde ske, nemlig derved, at den gennem et Forsvar af selv en mindre Del af sit Omraade forsøgte at opretholde den danske Stats Betydning for disse andre Magter.

Den anden Opfattelse, vi stadig møder, trods det at alle taler om, og sværger til, Neutraliteten, er den der i det væsentlige anser Statens Sikkerhed betrygget ved en stærk Land- og Søbefæstning omkring Hovedstaden med en til dennes Forsvar særlig organiseret Krigsmagt, og derfor har ønsket Forsvaret ordnet temmelig nær i Overensstemmelse med Forsvarsplanen af 1879, som i Hovedsagen koncentrerer Forsvarsmagten i og omkring København, og paa det øvrige Territorium nærmest vil indskrænke Militærmagten til en Politistyrke.

Forsvarsplanen af 1879 er let tilgængelig og kan vel forudsættes bekendt; den er affattet med temmelig stor Vidtløftighed, hvilket i Forbindelse med at den i nogen Grad har Karakteren af et Kompromis, gør den mindre klar. En nærmere Betragtning af dette Aktstykke vil imidlertid vise, at den er affattet alene med et Angreb fra tysk Side for Øje, og at den derfor konkluderer i Nødvendigheden af at sammendrage Kræfterne til Sjælland, for efterhaanden at koncentrere dem i og omkring den befæstede Hovedstad, hvis Forsvar maa kunne gen-

nemføres indtil en Indskriden af andre Magter kan finde Sted. Denne Forsvarsplan passede til en vis Grad for sin Tid, skøndt man allerede dengang maatte have kunnet forudse den senere Forandring af Forholdene. Tyskland var dengang endnu kun en Sømagt af 3die eller 4de Rang, Danmark derfor, omvendt af nu, til Dels indenfor Englands eller Vestmagternes og til Dels udenfor Tysklands direkte Magtomraade. Dertil kom, at det efter Begivenhederne i 1864, som foran fremhævet, var naturligt, at man, naar Talen var om Landets Forsvar, ikke just tænkte paa Opretholdelse af Neutraliteten, hvormed Planen er uforenelig, men derimod gik ud fra, at Tyskland var den naturlige Fjende; mindre naturligt var det vel nok, at man med disse Begivenheder i frisk Minde, grundede en Plan for Landets Forsvar paa Vestmagternes Hjælp som det endeligt afgørende. At enhver Mulighed for Bevarelsen af Landets Neutralitet, med denne Plan for og Ordning af Landets Forsvar paa Forhaand maa anses udelukket, er indlysende, thi som foran anført, vil Tysklands Sikkerhed fordre, at det i størst mulig Udstrækning besætter det Territorium, som vi selv blotter for Forsvar, og Tyskland vil, som vi har set, have Tiden for sig, og de Kræfter, som dog er bundne til dets Nordgrænse, er tilstrækkelige til at gennemføre Aktionen mod Danmark; England (Vestmagterne) vil ikke være i Stand til at hindre Besættelsen.

Det afgørende Moment i Spørgsmaalet om Holdbarheden af den politiske Tanke, der ligger til Grund for denne Forsvarsplan og Ordning, er imidlertid, om man derigennem sikrer Vestmagterne Muligheden for endnu

at gøre deres Interesser i det danske Omraade gældende, men dette er ikke Tilfældet, thi, som ligeledes foran fremhævet, faar Besiddelsen af København først da større Betydning for England eller Vestmagterne, naar dermed følger Herredømmet over den sjællandske Øgruppe. Denne Betingelse for en Intervention kan Danmark ikke byde Vestmagterne, selv om Forsvaret af Hovedstaden lykkeligt gennemføres en Tid, men saa vil Interventionen udeblive, thi en krigsførende Magt varetager, i hvert Fald saa længe Krigen staar paa, kun egne Interesser.

Vi kommer saa til det tredie Standpunkt i Spørgsmaalet om Forsvarets Ordning, i Spørgsmaalet om hvilken militær Opgave, der maa paahvile den danske Stat, den Opfattelse, der anser det nødvendigt, at Danmark som neutral Stat er i Stand til at optage et effektivt Forsvar ikke alene af Sjælland og af Hovedstaden, men ogsaa af de Dele af Territoriet, der vil blive berørte af kommende Krige, fordi de har Betydning for de krigsførende Magter. Man hævder, at man kun herigennem kan betrygge Statens Eksistens og dens Selvstændighed, og bevare Udsigten til at forblive uberørt af Krigen.

Man vil altsaa fuldtud tage Konsekvensen af Tidens Udvikling og af Statens militær-politiske Stilling, frasisige sig Rollen som Vestmagternes Forpost i Kampen om Østersøen, og tage den militære Opgave op, eventuelt med Vaabenmagt at søge Statens Neutralitet opretholdt, trods det, at den i Virkeligheden kun kan forenes med Østersømagternes Interesser.

Denne Forsvarspolitik kræver en aktiv Udenrigspolitik, men den kræver tillige et kraftigt Forsvar, thi

Betingelserne for at Tyskland kan være tjent med at respektere Danmarks Neutralitet, og hvis Opfyldelse altsaa vil unødvendiggøre Neutralitetsbrud fra Tysklands Side, er for det første, at den er absolut paalidelig, og dernæst, at den danske Stat raader over en Krigsmagt, der sætter den i Stand til paa virksom Maade at imødegaa Overgreb ogsaa fra Englands (Vestmagternes) Side. For Paalideligheden af vor Neutralitet vil Tyskland i og for sig have flere Garantier, saaledes blandt andet i den Omstændighed, at det til enhver Tid vil kunne bryde den Modstand, vi kan opstille mod Besættelsen af Jylland og Fyn, og det ligger i Forholdenes Natur, at Tyskland paa en Maade altid har disse Landsdele som Pant; dernæst i selve Forsvarsordningen. Men skøndt Danmarks militære Afhængighed af Tyskland staar i omvendt Forhold til Styrken af dets Forsvar, er dettes Styrke dog af lige saa stor Betydning for Tyskland som Paalideligheden af Statens Neutralitet, og med Forsvarets Styrke vokser Udsigten til at Vestmagterne undlader at angribe dansk Territorium, med andre Ord, af Forsvarets Styrke afhænger vor Udsigt til at forblive uberørt af den omhandlede Krig, — til at bevare Neutraliteten.

Det vilde være for meget sagt, at det af Forsvarskommissionens Betænkning fremgaar, at Kommissionens store Flertal har knæsat denne Opfattelse af Danmarks militær-politiske Stilling i alle dens Konsekvenser, men som foran anført, er det denne Opfattelse, der, bortset fra dens radikale Fløj, helt igennem har præget Kommissionens Udtalelser og Forslag. I Virkeligheden har man da heller intet Valg, naar man

vil bevare og fremme Udsigten til, at Staten kan forblive uberørt af kommende Krige, naar man, for det Tilfælde, at Neutraliteten dog ikke kan opretholdes, vil sikre Land og Folk de mindst mulige Ulemper af Krigen, og naar man, hvad i sidste Instans maa være Maalet, vil betrygge Statens og Nationens Eksistens overhovedet.

Vi kommer saa til, hvad man med Rette kan kalde „Forsvarssagens Kerne“, Spørgsmaalet om, hvad Styrke Forsvaret maa have, naar vi skal kunne vente, at vor Neutralitet i givet Tilfælde skal blive respekteret, og det maa her ikke glemmes, at det ikke er fuldt tilstrækkeligt, at vi selv er tilfredse, men at, naar Maalet skal naas, de interesserede Magter, og da navnlig Østersømagterne, maa kunne have Tillid til, at vi i givet Tilfælde vil kunne værne os med Eftertryk. Den militære Sagkundskab har i sine i Forsvarskommissionen fremsatte Forslag paa Grundlag af indgaaende Overvejelse af de Opgaver, der eventuelt vil blive stillede Krigsmagten, givet sit Skøn, og har, hvad enhver Fagmand vil anerkende, holdt sig til den lavere Grænse for hvad der maa kræves. Hvorledes har man nu i Forsvarskommissionen og i Folketinget behandlet disse Forslag? Man har reduceret dem paa snart sagt alle Punkter; for Flaadens Vedkommende har man strøget en Trediedel af de forlangte Kystforsvarsskibe, og væsentligt forringet Torpedobaads-Flotillen, medens de i Krig og til Fredstjenesten lige nødvendige Krydsere, af hvilke der

var opstillet kun 3, stryges af Flaadeplanen og Spørgsmaalet om deres Fornyelse henskydes til Afgørelse i en uvis Fremtid; endelig har man saa betydeligt afknappet den „en Gang for alle“ til Flaaden opførte Bevilling, at den paaregnede, nogenlunde hurtige Rekonstruktion af Mine- og Torpedobaads-Materiellet ikke vil kunne gennemføres. For Hærens Vedkommende har man strøget en væsentligt Del af Rytteriet og Fodartilleriet, man har svækket Rammerne og afkortet Uddannelsen. Alt kun motiveret ved Ønsket om at opnaa Besparelser. Paa samme Maade gaar det Forslagene om faste Værker, hvilke Forslag ligeledes hviler paa nøjagtigst mulige Overslag og Beregninger; de opførte Summer afkortes ganske vilkaarligt, og under de besynderligste Forklaringer stryger man Befæstningen eller Sikringen af København mod Landsiden.

Den Fremgangsmaade kan ikke føre til Maalet, halve Foranstaltninger kan ikke rejse Tillid i Folket og hos de interesserede Magter til vor Evne til at kræve vor Neutralitet respekteret. Saafremt man fortsætter ad denne Vej, saafremt man fastholder de foretagne Nedsættelser, vil Følgen blive, at den Forsvarsplan, man dog i Hovedtrækkene er enig om, ikke vil kunne følges, men at man vil blive tvunget til at opgive Neutraliteten og til at falde tilbage paa Planen af 1879; hvad Følgen heraf igen vil blive, har man set.

Naar Forsvaret er under den Styrke, da det kan betragtes som effektivt, men ogsaa først da, maa Militær-Udgifterne betegnes som uproduktive Udgifter, og der er derfor i Forsvarssagen kun 2 rationelle Standpunkter:

Afvæbning for de, der ikke ved at vurdere Betydningen for en Nation af Frihed og Selvstændighed, og som ikke frygter den med Afvæbning uundgaeligt følgende Inddragelse i enhver Krig, der berører Statens Territorium, og

Et effektivt Forsvar, hvorved forstaas et Forsvar, hvis Styrke staar i det rette Forhold til den militære Opgave, der eventuelt skal løses.

Derfor kan man ikke gaa udenom den militære Sagkundskab, naar det gælder at angive Mindstemaalet af Styrke, naar det skal afgøres hvad og hvormed det er nødvendigt at ofre; under Forhandlingerne i Folketinget hævdede Ordføreren for Flertallet, at ligesom man ikke overlader sin Arkitekt at bestemme Prisen for det Hus man vil bygge, saaledes skal heller ikke Sagkundskaben bestemme, hvad Forsvaret skal koste. Sammenligningen er ikke god, men vil man acceptere den, saa er der dog det at bemærke, at hvis, som her, Huset skal kunne staa for Jordskælv, saa gør man rettest i, at tage Arkitektens Styrkeberegning, og dermed i det væsentlige hans Overslag.

Ingen anden europæisk Smaastat har blot tilnærmende en saa vanskelig og farlig politisk Stilling som Danmark, og hertil kommer, at det ikke er helt let for Lægmanden at se klart i Forholdene; det turde derfor

ikke være ubeføjet, at slutte denne Fremstilling med en Advarsel.

Saafermt det er rigtigt, at Pressen er Organ for de forskellige Afskygninger af den offentlige Mening (Pressen opfattes jo af nogle som Skaber af den offentlige Mening) har det danske Folk vanskeligt ved at finde Balancen; de yderliggaaende Standpunkter siges jo ikke egentlig at ligge for os, og dog har Tilhængere af en rolig Betragtning af Statens politiske Stilling farlige Modstandere; fra én Side prædiktes Selvopgivelse, fra anden Side Chauvinisme, men begge Parter udgiver deres Vare under Mærket „Neutralitet“. Selvopgivelsens Apostle er velkendte, Chauvinismen holder paa at skjule sig bedre, men skøndt den kun repræsenterer et Mindretal i Folket, raaber den til Tider højt nok endda, og naar Forsvarets gode Støtte, Hr. C. C. Haugner, i sin Piece „Forsvarssagens Kerne“ kan skrive, at Chauvinismen er en i det danske Folk ukendt Sygdom, saa kan det kun skyldes, at han ikke læser sine Aviser med tilstrækkelig Opmærksomhed. Hvis Hr. Haugner havde indskrænket sig til at holde paa, at det store Fler-tal af Folket er fri for Sygdommen, vilde han sikkert have Ret. Men der er Anledning til at advare mod denne utvivlsomt meget smitsomme Sygdom, thi som det her er udviklet, kan Stormagten England, som de Syge altid paakalder, vel gøre meget for os, bl. a. støtte os økonomisk, og er snarest ogsaa interesseret i, at Danmark opretholdes som selvstændig Stat, men støtte os i Bestræbelsen for at opretholde vor Neutralitet, eller

wirksomt hjælpe os i en Krig, i hvilken den selv er indviklet, kan den ikke før det er for sent, helt bortset fra, at dens Interesser vil gaa i modsat Retning. Over dette Forhold er man lige saa klar i det engelske Admiralitet som i den tyske Generalstab.
